

ת"פ 25387/08/16 - מדינת ישראל נגד אליהו אברזל, אלחנן קניאל

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 25387-08-16 מדינת ישראל נ' אברזל ואח'

בפני בעניין:	כבוד השופט אברהם רובין מדינת ישראל
המאשימה הנאשמים	נגד 1. אליהו אברזל 2. אלחנן קניאל

גזר דין

1. כתב האישום והכרעת הדין

שני הנאשמים הורשעו על יסוד הודאתם בעובדות כתב האישום המתוקן, במסגרת הסדר טיעון פתוח, בביצוע עבירה של הצתה - עבירה לפי סעיף 448 רישא, בצירוף סעיף 29 לחוק העונשין, התשל"ז - 1977 (להלן - "**חוק העונשין**"). הנאשם 2 הורשע בנוסף, על יסוד הודאתו כאמור, גם בעבירה של שיבוש מהלכי משפט - עבירה לפי סעיף 244 לחוק העונשין.

2. להלן עובדות כתב האישום המתוקן בהן הודו הנאשמים. הנאשמים מתגוררים בישוב מעלה רחבעם הנמצא במזרח גוש עציון (להלן - "**הישוב**"). בבעלות הנאשם 1 (להלן - "**אברזל**"), עסק לאיטום גגות בו הועסק על ידו שחף שרעבי (להלן - "**שחף**"). הנאשם 2 (להלן - "**קניאל**"), שימש כיו"ר ועד הישוב עובר לביצוע העבירות. בישוב קיים סכסוך בין קבוצת תושבים עליה נמנים הנאשמים ושרה חיימוף (להלן - "**שרה**"), לבין קבוצת תושבים עליה נמנה דרור בר לבב (להלן - "**המתלונן**"). עניינו של הסכסוך במחלוקת הנוגעת להסדרת הבניה והתשתיות בישוב מול המועצה האזורית גוש עציון. עובר למתואר להלן קשרו הנאשמים קשר לשריפת ביתו של המתלונן הבנוי מבניה קלה. בהמשך לכך, כשבוע לפני יום 7.7.16, פנה אברזל אל שחף והציע לו להצית את בית המתלונן תמורת סכום של 5,000 ₪. ביום 5.7.16, לשם קידומו של הקשר, הגיע מי מהנאשמים שזהותו אינה ידועה למאשימה אל ביתה של שרה ועדכן אותה כי ביום 7.7.16 "**יקרה משהו רע בישוב**". שרה הבינה כי הדברים נוגעים למתלונן וכי קיימת אפשרות שביתו יוצת. ביום 7.7.16 לאחר שסיימו אברזל ושחף את יום עבודתם בירושלים, שאל אברזל את שחף אם הוא מוכן להצית את הבית, ושחף הסכים לכך. באותו יום, הסיע אברזל את שחף ברכבו לעבר הישוב ועצר את רכבו בדרך עפר. בשלב זה, על פי תכנון ותיאום מוקדם של הנאשמים, הגיע למקום קניאל ברכבו מסוג פורד. אברזל הסביר לשחף כי עליו לעבור לרכבו של קניאל, אשר יוביל אותו אל מקום ההצתה, ינחה אותו בפרטי ביצוע ההצתה וידאג למילוטו מהמקום באמצעות שרה. שחף עבר אל רכבו של קניאל, ואברזל נסע מן המקום. בהמשך לאמור, הסיע קניאל את שחף לישוב והראה לו את בית

המתלונן שעליו להצית. קניאל הסביר לשחף כי מכוניתו של המתלונן איננה וכי המתלונן איננו בבית. כן הראה קניאל לשחף כי בביתו של המתלונן מותקנות מצלמות. בהמשך, לקח קניאל את שחף לביתה של שרה, הראה את שחף לשרה, וסיכם עמה כי לאחר ההצתה היא תמלט אותו באמצעות רכבה לירושלים. לאחר מכן, הוביל קניאל את שחף אל קרוואן נטוש הממוקם במרחק של כ- 50 מטר מבית המתלונן. בתוך הקרוואן הראה קניאל לשחף ג'ריקן צהוב ובו חומר דליק, והסביר לו כי עליו להמתין בקרוואן הנטוש כ- 40 דקות בטרם יצא להצית את בית המתלונן. בנוסף, הסביר קניאל לשחף באיזו דרך עליו להימלט לאחר ההצתה אל עבר רכבה של שרה, ומסר לו כי שרה תסיע אותו לשכונת תלפיות בירושלים משם הוא ייסע במונית לביתו. קניאל אף מסר לשחף 50 ₪ לצורך התשלום עבור המונית. בהמשך לאמור החליף שחף את בגדיו בקרוואן הנטוש, ומסר לקניאל שקית עם הבגדים שפשט. שחף המתין בקרוואן זמן מה, ולאחר מכן כיסה את פניו עם חולצה, נטל עמו את הג'ריקן, הגיע לבית המתלונן, שפך את החומר הדליק אל תוך הבית דרך החלון לאחר שקרע את רשת החלון, והצית את החומר הדליק. הבית החל לעלות באש ושחף נמלט לרכבה של שרה אשר הסיעה אותו לירושלים כמתוכנן. כתוצאה ממעשי הנאשמים נשרף כליל ביתו של המתלונן ונגרם לו נזק כלכלי. כמה ימים לאחר ההצתה העביר אברזל לשחף, בשתי הזדמנויות, סך של 5,000 ₪ תמורת מעשה ההצתה. בנוסף, מיום 2.8.16 ועד יום מעצרו של קניאל, ביום 16.12.16, בעיר טבריה, התחמק קניאל בכוונה מהמשטרה.

3. הסדר הטיעון

במסגרת הסדר הטיעון סוכם בין הצדדים כי הצדדים יהיו חופשיים לטעון לעונש, וכי הנאשמים יהיו רשאים לטעון בשלב הטיעונים לעונש את הטענות העובדתיות שלהלן, מבלי שהמאשימה תביא ראיות לסתור אותן:

"א. בעקבות חילוקי הדעות בין קבוצות בישוב, נותקו המים והחשמל לחלק

ממשפחות הישוב, וחיילי צה"ל עזבו באופן זמני את הישוב.

ב. הנאשם 2 יטען כי אמר לשחף שרעבי שאם לא רואה אף אחד שישרוף את

הבית, והוסיף כי אין אף אחד בבית, וביקש ממנו להמתין במקום כ- 40 דקות

בטרם ההצתה."

כן הוסכם, כי בתיאור האירועים המיוחסים לנאשמים לא יחרגו הצדדים מן האמור בכתב האישום המתוקן.

4. עניינם של שרה ושחף

להשלמת התמונה נציין, כי בהליך אחר (ת"פ 25316-08-16), שהתנהל בבית משפט זה לפני כב' השופט ד' טפרברג, הורשעו שרה ושחף בגין חלקם באירוע בביצוע עבירות של הצתה והיזק בזדון לרכוש. בעקבות כך נגזר על שחף עונש של 36 חודשי מאסר לריצוי בפועל, 12 חודשי מאסר על תנאי, ופיצוי למתלונן בסך של 20,000 ₪, ועל שרה נגזרו 6 חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות, 8 חודשי מאסר על תנאי, ופיצוי למתלונן בסך של 10,000 ₪. על גזר הדין שניתן בעניינו הגיש שחף ערעור לבית המשפט העליון (ע"פ 643/18), אך לנוכח הערות בית המשפט הוא חזר בו מהערעור והעונש נותר על כנו.

5. תסקיר שירות המבחן בעניינו של אברזל

אברזל יליד 1985, נשוי ואב לארבעה ילדים צעירים בני שנה עד שבע שנים ביום עריכת

התסקיר. אברזל סיים 11 שנות לימוד, ולא שירת בצבא בשל אי התאמה. בצעירותו עמד אברזל בקשר עם עובד סוציאלי מטעם החטיבה לקידום נוער והרושם היה כי הוא איננו בעל קווים עברייניים באישיותו. לאחר תום לימודיו עבד אברזל בעבודות מזדמנות ובהמשך פתח עסק לאיטום גגות בו הוא עבד כעשור עד למעצרו בגין האירועים נושא דיונו.

שירות המבחן התרשם כי על רקע חסכים רגשיים וכלכליים מהם סבל אברזל בצעירותו הוא מתקשה בוויסות רגשותיו, הוא בעל נטייה להתנהגות אימפולסיבית, והוא מתקשה לבחון את השלכות מעשיו. לאחר הגשת כתב האישום שהה אברזל במשך תקופה ארוכה במעצר בביתו בפיקוח אלקטרוני. במהלך תקופה זו עמד אברזל בקשר עם שירות המבחן ואף שולב בקבוצה טיפולית לעצורי בית. שירות המבחן סבור כי כיום ניכר שאברזל עבר שינוי מהותי בתפישותיו, וכי חל שיפור בוויסות רגשותיו. שירות המבחן התרשם כי אברזל נוטל אחריות מלאה על מעשיו ומביע חרטה כנה עליהם, לרבות גילוי אמפתיה למתלונן והפנמה של הנזקים שנגרמו לו. אברזל ציין בפני שירות המבחן כי עובר לביצוע העבירות הוא חש חוסר אונים עקב הזלזול והפגיעה החומרית והנפשית שלפי הטענה גרם לו המתלונן. לאברזל שתי הרשעות קודמות בעבירות של אי נקיטת צעדי זהירות בחיה ותקיפה הגורמת חבלה של ממש.

שירות המבחן סבור כי העובדה שהמשברים בחיי אברזל טרם עובדו דיים, והעובדה שאברזל מתקשה לזהות מצבי סיכון והוא בעל נטייה מסוימת לבדיקת גבולות, מהווים גורמי סיכון להישנות עבירות. עם זאת, שירות המבחן סבור כי אברזל בעל כוחות לקיום חיים נורמטיביים, דבר אשר בה לידי ביטוי ביציבות התעסוקתית עובר לביצוע העבירה, וכי הוא מצוי היום במהלך של גיבוש ערכים ובחינה מחודשת של קשייו מהעבר. אברזל שיתף פעולה עם שירות המבחן והוא בעל יכולת לבחינה עצמית. ההליך הפלילי הגביר את מודעותו של אברזל למצבו, והוא סייע לו בהפנמת כלים בונים להתמודדות עם קשייו. שירות המבחן התרשם כי אברזל בעל רצון כן לשנות את דפוסי התנהגותו וכי הוא נרתע מביצוע עבירות בעתיד. כל אלה הם גורמים המלמדים על סיכוי לשיקום ועל הימנעות מביצוע עבירות בעתיד.

בסיכומו של דבר, לאור כל האמור לעיל, לאור סיכויי השיקום של אברזל, ובמטרה שלא לחשוף אותו לתנאי מאסר, המליץ שירות המבחן להימנע מהטלת מאסר בפועל על אברזל ולהסתפק בהטלת עונש מוחשי ומציב גבולות בדמות מאסר אשר ירוצה בעבודות שירות. עוד המליץ שירות המבחן להטיל על אברזל צו מבחן לתועלת הציבור למשך שנה.

6. תסקיר שירות המבחן בעניין קניאל

קניאל יליד 1984, גרוש ואב לשלושה ילדים בגיל 7-13 בזמן עריכת התסקיר, אשר גרים עם אמם. קניאל נושא עמו חסכים ומשקעים על רקע קשיים ביחסיו עם הוריו בצעירותו. קשיים אלו השפיעו על מהלך התפתחותו הרגשית התקינה של קניאל ועל דימויו העצמי. על רקע הקשיים האמורים עזב קניאל את בית הוריו בגיל 12, נשר מלימודיו בגיל 16, ולא התגייס לצבא בגיל 18. עם זאת, בהיותו בגיל 25 התגייס קניאל מיוזמתו לצבא ושירת שלוש שנים מלאות בחיל ההנדסה. לאחר גירושיו עבר קניאל לגור במעלה רחבעם, שם בנה את ביתו. ואולם, הבית נהרס על ידי הרשויות, ולהתרשמות שירות המבחן הדבר הותיר בליבו של קניאל משקעים ביחס לרשויות, שיתכן כי אף הם עומדים ברקע העבירות. לקניאל אין עבר פלילי. במסגרת הליכי המעצר העריך שירות המבחן כי במצבי לחץ קניאל

עלול להגמיש את גבולותיו ואף לפעול בצורה פוגעת ואלימה. במפגשיו עם שירות המבחן ביטא קניאל גישה מצמצמת ביחס לאחריותו לעבירה. הוא הדגיש כי לא יזם ביצוע העבירה ולתחושתו נעשה לו עוול מעצם העמדתו לדין. קניאל ביטא רגשות של כעס, האשמה ותסכול ביחס למתלון ולגורמי אכיפת החוק, הוא ראה במתלון אחראי לכך שהישוב נותק מתשתיות בסיסיות, והתקשה לבטא אמפתיה כלפי המתלון ולפגיעה בו וברכשו. עם זאת קניאל ביטא חרטה מילולית ביחס למעשיו ושאיפה לניהול חיים נורמטיביים. קניאל שלל את הצורך בהתערבות טיפולית במסגרת שירות המבחן, ואף שבהמשך הדרך גילה גישה אמביוולנטית יותר לאפשרות של התערבות טיפולית, הרי שלהתרשמות שירות המבחן ניכר כי הוא מונע משיקולי רווח הקשורים בחששו מעונש מאסר.

על רקע העדר היעדר האמפתיה למתלון, העדר נקיפות מצפון, הקושי של קניאל להכיר בחומרת מעשיו, וסירובו לקבל טיפול, סבור שירות המבחן כי קיימת רמת סיכון בינונית-גבוהה להישנות ביצוע עבירה על ידי קניאל. בצד זאת, שירות המבחן ציין כי העדר העבר הפלילי, השירות בצה"ל, והעובדה שקניאל עבד עובר לביצוע העבירות, מהווים גורמי סיכוי לשיקום. בסופו של דבר, ועל רקע כל האמור המליץ שירות המבחן לגזור על קניאל עונש סמכותי ומוחשי שיציב לו גבולות ברורים. בנוסף המליץ שירות המבחן על ענישה מותנית לצורך הרתעה וכן על חיובו של קניאל בפיצוי למתלון.

7. ראיות המאשימה לעונש

המאשימה הגישה הצהרה מטעם נפגע העבירה - המתלון (תע/1). בהצהרה תיאר המתלון את ביתו שנשרף - בית בשטח של 125 מ"ר בתוספת מרפסת כניסה בגודל 18 מ"ר, שתי יחידות דיור נפרדות וחדשות, ומשטח ישיבה עם סוכת גפנים מעליו. לדברי המתלון כל תכולת הבית, לרבות ציוד של בית קפה שהפעיל המתלון בביתו, נשרפה כליל. לדברי המתלון בעקבות ההצתה: **"חיים שלמים עלו בלהבות"**, ומטה לחמו - בית הקפה - נשבר. לדבריו: **"ההצתה גרמה לי לטראומה, כל פיפס קטן מקפיץ אותי.... אני חי בפחד"**. המתלון טוען כי עקב ההצתה נגרמו לו הוצאות רבות ובהן: הוצאות משפטיות, הוצאות שמאות, והוצאות לרכישת חפצים חדשים במקום אלו שנשרפו. לדברי המתלון: **"המצב שנוצר שגם אין לי הכנסה וגם נוצרו לי הוצאות מיידיות נוספות בעקבות ההצתה, גרם לי בלית ברירה ובלב כבד למכור את דירתי האחרונה במצפה רמון מספר חודשים לאחר ההצתה"**. בנוסף להצהרת נפגע העבירה הוגשה גם חוות דעת של השמאי דורון עד, שנערכה לבקשת המתלון (תע/2), לפיה כלל הנזק שנגרם עקב ההצתה, למבנה ולתכולתו, עומד על סכום של 549,752 ש"ח.

המתלון נחקר על ידי ב"כ הנאשמים על הצהרתו. בחקירתו ציין המתלון כי לא היה היתר בניה רשמי לביתו, אך לדבריו היו לו היתרים **"עד כמה שניתן"** בהתחשב בכך שמדובר במאחז הנמצא בתהליכי הסדרה. המתלון טען כי מאותה סיבה אף לא היו לו אישורים להפעלת בית הקפה. המתלון אישר בחקירתו כי גם באירוע קודם שהתרחש בשנת 2015 הוצת בית הקפה שלו. לדבריו בית הקפה שכן אז במבנה אחר (עמ' 27 ש' 6-11), וכל הקבלות שצורפו לחוות דעת השמאי אינן מתייחסות לאותה הצתה קודמת.

גם השמאי דורון עד נחקר ארוכות אודות חוות דעתו. בחקירתו אישר השמאי כי הוא איננו שמאי מקרקעין, אך לדבריו כיוון שנושא השמאות היה: **"מבנה שהוא למעשה מחובר הניתן להפרדה....מבנה קל שניתן לפירוק... חוק שמאות מקרקעין לא חל עליו"**, והוא מוסמך כשמאי רכוש להעריך את שווי (עמ' 41 ש' 4-23). השמאי הסביר כי את הנזק למבנה העריך לפי מחירים

ממוצעים של בניה בגב ההר - 6,000 - 7,000 ₪ למ"ר - אך בהתחשב בכך שמדובר במבנה שנבנה בבנייה קלה הוא העריך כל מ"ר בסכום של 2,750 ₪ בלבד (עמ' 54 ש' 9-17, וכן סעיף 1 להערכת הנזק בעמ' 5 לחוות הדעת).

עוד הגישה המאשימה פלט רישום פלילי של אברזל (תע/3), פלט רישום פלילי-תעבורה של אברזל (תע/4), ופלט רישום פלילי-תעבורה של קניאל (תע/5). נציין כבר עתה כי עברם התעבורתי של הנאשמים איננו בעל משמעות לענייננו.

8. ראיות הנאשמים לעונש

הנאשמים הגישו חוות דעת של שמאי מקרקעין אריאל מלמד, לפיה בית המתלון שהוצת היה מורכב משני חלקים - קרוואן שבכניסה אליו הייתה מרפסת, ותוספת שנבנתה מלוחות פנל מבודד. לפי חוות דעתו של השמאי מלמד הנזק שנגרם לביתו של המתלון ולתכולתו עומד על סכום של 54,240 ₪ בלבד. הפער התהומי בין הערכה זו לבין הערכתו של השמאי דורון עד נובעת מכך שלשיטת השמאי מלמד המבנה שנשרף היה **"קרוואן ישן וחלק תוספת מפנל ומרפסת"**, ששווים נמוך בהרבה מהערכתו של השמאי עד (עמ' 13-15 לחוות הדעת), ומהעובדה שלהערכת מלמד הקונסטרוקציה של המבנה והמרפסת וכן רצפת המבנה, לא ניזוקו בשריפה. כמו כן, השמאי מלמד העריך את תכולת המבנה בסכומים נמוכים בהרבה מהערכת השמאי עד. השמאי מלמד נחקר על ידי ב"כ המאשימה, ובחקירתו אישר כי לא היו בפניו עסקאות השוואה ממעלה רחבעם, שיכלו לסייע לו בהערכת שווי המבנה (עמ' 79 ש' 2).

מעבר לחוות הדעת הגישו הנאשמים ראיות נוספות, וכן הביאו לעדות עדי אופי. אברזל הגיש מכתב מהרב משה בן אבו, רב שכונת גילה, לפיו אברזל עזר למסדות "יד אשר" בהתנדבות (נע/1). בנוסף העידו מטעם אברזל גם שני עדי אופי. העד הראשון היה מר אבי בן חמו, אשר מנהל עמותה ללימוד שיעורי תורה וסיוע לנזקקים. בן חמו העיד כי לפני 8 שנים כאשר העמותה נקלעה למשבר כלכלי, נרתם אברזל לסייע לה ולתמוך בה. העד השני היה אביו של אברזל, אשר העיד על הטיפול שקיבל אברזל במסגרת שירות המבחן. כן העיד האב כי בעקבות ההליך המשפטי נקלעה משפחתו של אברזל לקשיים כלכליים. האב אף ציין כי הוא נכה 100% וכי אברזל מלווה אותו לטיפולים הרפואיים.

מטעם קניאל העידו מספר עדי אופי. העד מר מלאכי לוינגר, ראש מועצת קריית ארבע, העיד כי הוא מכיר את קניאל למעלה מעשור. לדבריו קניאל: **"...בבחור שקט, מסור, גם למשפחה שלו, גם לחברים שלו"** (עמ' 74 ש' 2). העד ירון דוראני, שימש במשך 16 שנים בתפקיד רב הישוב נוקדים, בו מצויה שכונת מעלה רחבעם, והוא מכיר את קניאל כ- 15 שנים. לדבריו: **"מה שאני יכול להגיד על חוני זה שבסך הכול אני מכיר, אני רואה, פוגש בן אדם חיובי שתורם לחברה, שמה שמעניין אותו זה ערכיות, לאו דווקא דברים חומריים אישיים אלא באמת אכפתיות, לפתוח עיניים, לראות מה צריך, איפה אפשר לעזור, איפה אפשר לתרום"** (עמ' 95 ש' 20-23). העד גם סיפר כיצד קניאל סייע לפני מספר שנים לבנו אשר **"קצת ירד מהמסלול ... בזמנו"**, ולדבריו לסיוע זה יש חלק בכך שכיום הבן משמש כמ"פ בצה"ל. העד אליהו ליברמן, משמש כקצין הביטחון של הישוב בחברון וכן כסגן אלוף במילואים ביחידת חילוץ. ליברמן מכיר את קניאל מאז שזה היה בן 12. לדבריו קניאל **"היה בחור מאד לבבי, מאוד רוצה לעזור, מאד חברותי, מאד חיובי, מאד מקובל על החברה"** (עמ' 97 ש' 22). לדברי ליברמן קניאל היה חבר בכיתת הכוננות של הישוב היהודי בחברון,

וכשבועיים וחצי לפני מתן העדות הובילה ערנותו ליכובו של אדם פלסטיני שהסתובב עם מזמרה בתחומי הישוב היהודי ונחשד בכוונה לבצע פיגוע. העד עידן ליבוביץ העיד כי הוא משרת במילואים כמ"פ עם קניאל, אשר משמש כמ"מ באותה פלוגה. לדבריו: **"חוני היה תמיד מקצועי, מאד ערכי. כל דבר שהיה צריך לעשות הוא היה עושה את זה עם מוטיבציה....הוא גם הרבה פעמים היה מגדיל ראש"** (עמ' 100 ש' 22-24). עד נוסף שהעיד הוא אורי קרזן, מנכ"ל הישוב היהודי בחברון, אשר מכיר את קניאל מילדות, ובתוקף תפקידו הוא אף אחראי על העסקתו של קניאל כחלק מתנאי שחרורו בערובה. קרזן העיד כי קניאל **"תמיד מנסה לעזור"**, וכי הוא **"משתמש בכישורים שלו, הטבעיים, לטובת הציבור, לטובת הזולת"** (עמ' 102 ש' 20, עמ' 103 ש' 2-3). כמו כן העיד סטפן שוקן, המכיר את קניאל משנת 2000 כאשר שוקן היה קצין הביטחון של קריית ארבע. כיום שוקן הוא המעסיק הישיר של קניאל. שוקן העיד כי קניאל הוא אדם עדין ורגיש, אשר עוזר לזולת ומסור לעבודתו. לדבריו: **"מאז שאני מכיר אותו, זאת אומרת משנת 2000, ראיתי ישר שהוא בחור טוב מיסודו והיום אני נהנה מאד לעבוד איתו יום יום"** (עמוד 104 שורות 7-9). העד האחרון שהעיד לטובת קניאל היה דני חלמיש, שמכיר אותו עוד מבית הספר התיכון. חלמיש העיד כי הוא היה גר במעלה רחבעם וכי הוא עזב את השכונה לפני שלוש שנים כיוון שהמצב הפך להיות **"בלתי אפשרי"**, כלשונו. לדברי חלמיש המתלונן הסתכסך באופן סדרתי, עקבי ומתמשך עם כל מי שהיה באזור, ועם בעלי תפקידים בישובים סמוכים. לדברי חלמיש: **"כל הבעיות היה ניתן להסדיר בקלות, אבל מר בר לבב באופן סדרתי ועקבי הסתכסך עם כל בעלי התפקידים הקשורים לדבר ובכך מנע את האפשרות להסדרת הבעיות כשהן היו קטנות, הוביל לכך בהמשך שהיישוב נותק....ממים וחשמל"** (עמ' 107 ש' 21 - עמ' 108 ש' 2).

9. טיעוני המאשימה לעונש

ב"כ המאשימה התנגד בפתח טיעונו להעלאת כל טענה בדבר קיומן של נסיבות אשר לא פורטו בכתב האישום או בהסדר הטיעון. ב"כ המאשימה עמד על החומרה הגלומה בעבירת ההצתה, וטען כי מעשי הנאשמים פגעו קשות בערכים המוגנים על ידי העבירות בהן הם הורשעו. לדברי ב"כ המאשימה שני הנאשמים היו הרוח החיה מאחורי מעשה ההצתה כיוון שהם יזמו אותה ותכננו אותה. לטענת ב"כ המאשימה הנזק שהיה עלול להיגרם כתוצאה מביצוע ההצתה הוא גדול, והנזק הגדול אף התממש בפועל. ב"כ המאשימה עמד על כך שהעבירה בוצעה כדי לנקום במתלונן ועל כך שהמעשה היה מתוכנן מראש לפרטי פרטים. ב"כ המאשימה הוסיף וטען, כי אין באמור בתסקירי שירות המבחן כדי להצדיק הקלה בעונשם של הנאשמים משיקולי שיקום. לטענתו מתחם העונש ההולם בעניינם של הנאשמים אמור להיות גבוה יותר מאשר המתחם שנקבע בעניינם של שחף ושרה, כיוון שהנאשמים שלפני הם שיזמו את מעשה ההצתה. לנוכח כל האמור עתר ב"כ המאשימה לקביעת מתחם של 4-6 שנות מאסר ולטענתו עונשם של הנאשמים צריך להיות ממוקם בשליש התחתון של המתחם. לגבי עבירת שיבוש מהלכי המשפט אותה ביצע קניאל, נטען כי מתחם העונש ההולם צריך לנוע בין מאסר על תנאי למאסר בפועל של שנה אחת. כמו כן, ביקש ב"כ המאשימה את חילוט רכבו של אברזל ששימש לביצוע העבירה.

10. טיעוני ב"כ אברזל לעונש

ב"כ אברזל טען כי הגם שאין לזלזל בעבירה שביצע אברזל הרי שיש לתת משקל לכך שביצוע העבירה נבע מסכסוך קשה עם המתלונן, שכתוצאה ממנו נותק היישוב מעלה רחבעם ממים וחשמל, דבר שגרם לצבא לעזוב זמנית את הישוב ולהפסיק לשמור עליו. ב"כ אברזל טען כי נסיבותיו האישיות של אברזל מצדיקות להקל בעונשו. כן טען ב"כ אברזל כי עברו הפלילי ישן ולא רלוונטי לעניינו. ב"כ אברזל הוסיף וטען כי יש לתת משקל ראוי לעובדה שאברזל הודה במיוחס לו והביע חרטה מלאה וכנה על מעשה ההצתה. ב"כ אברזל אף הפנה לתסקיר שירות המבחן אשר מלמד על ההליך הטיפולי המוצלח שעבר הנאשם. לטענתו, הליך זה מצדיק חריגה ממתחם העונש ההולם משיקולי שיקום. לטענת ב"כ אברזל אין להשוות את עונשו של אברזל לעונשו של שחף, שכן שחף הוא שביצע את ההצתה בפועל, יש לו עבר פלילי מכביד, והמניע למעשהו היה כספי גרידא. על רקע כל האמור עתר ב"כ אברזל לכך שיוטל על אברזל עונש של מאסר לריצוי בעבודות שירות.

11. טיעוני ב"כ קניאל לעונש

ב"כ קניאל הצטרף לטיעוני חברו והוסיף עליהם. ב"כ קניאל טען כי אין להתעלם מהסכסוך שעמד ברקע ביצוע העבירה, שגם אם איננו מצדיק את ביצוע העבירה, הרי שהוא מפחית את חומרתה, שכן לא מדובר בהצתה שנועדה לקדם ביצוע עבירות פליליות אחרות, כגון הצתה המבוצעת לשם גביית דמי חסות. ב"כ קניאל טען כי טענת המאשימה לפיה חלקם של הנאשמים הוא מרכזי לעומת חלקו של שחף, סותרת את טענתה בהליך בו נדון עניינם של שחף ושרה, שם נטען כי דווקא שחף הוא המבצע העיקרי של העבירה. ב"כ קניאל טען כי מבחינת הנזק שהיה צפוי מביצוע העבירה יש להביא בחשבון שאין דינה של הצתת דירה בבניין משותף כדין הצתת קרוואן בודד בישוב שבו יש מרחק בין קרוואן לקרוואן, כך שסכנת התפשטות האש נמוכה יותר. ב"כ קניאל הדגיש כי כאמור בהסדר הטיעון קניאל אמר לשחף כי אין איש בבית עובר להצתה, ואכן אין מחלוקת כי לא היה איש בבית. ב"כ קניאל ביקש כי יינתן משקל הולם להודאת הנאשם ולחרטתו על מעשיו. בהתייחס לתסקיר שירות המבחן הדגיש ב"כ קניאל כי למרות נסיבות חייו הקשות של הנאשם הוא התגייס לצבא, שירת שירות מלא, וכי אף לאחר שחרורו מהצבא הוא תורם לחברה, כעולה מעדויות עדי האופי שהעידו לטובתו. ב"כ קניאל חלק על המלצת שירות המבחן. לטענתו קניאל לא מיצה את האפיק הטיפולי, ובקשתו היא כי קניאל ישולב בהליך טיפולי במסגרת שירות המבחן, שלאחריו יערך תסקיר משלים בעניינו, ורק לאחר מכן ייגזר דינו. ב"כ הנאשם טען בהקשר זה כי אין יסוד עובדתי לטענת שירות המבחן לפיה קניאל סירב להליך טיפולי שהוצע לו. לגבי הערכת המסוכנות של שירות המבחן, טען ב"כ קניאל כי לכל אורך הדרך התריע שירות המבחן על המסוכנות הגלומה בקניאל וחרף זאת בכל פעם שניתנה לקניאל הזדמנות בדמות הקלה בתנאי השחרור הוא עמד בה ללא כל הפרה.

12. דברי הנאשמים

אברזל ציין בדבריו כי הוא מתחרט על מעשיו וביקש להתחשב בו למען משפחתו וילדיו. קניאל קרא דברים שהעלה על הכתב מבעוד מועד. לדבריו הוא מתבייש בעמדו לפני בית המשפט, והוא איננו מצליח להבין כיצד הגיע לסיטואציה כזו. קניאל הבהיר כי הוא מבין היטב את חומרת העבירה שביצע. לדבריו כיום הוא בוגר וחכם יותר, ומבין כי הוא זקוק לטיפול. קניאל הדגיש את המחיר הכבד ששילם עד כה בגין מעשהו, לרבות אלימות שחוה בעת מעצרו, והוא ביקש מבית המשפט

להתחשב בחרטתו ובתרומתו למדינה כחייל וכקצין.

דין והכרעה

מתחם העונש ההולם

הערכים המוגנים והפגיעה בהם. 13.

הערך החברתי המוגן על ידי עבירת ההצתה הוא בראש ובראשונה הערך של שלום חייו של אדם ושלמות גופו, ובנוסף לכך הערך שעניינו שמירה על שלמות קניינו של אדם. פגיעת הנאשמים בערך המוגן קשה. מדובר במי אשר בקור רוח ותוך תכנון מוקדם הציתו את בית מגוריו של המתלונן וגרמו לו נזק חמור. קניאל הורשע גם בעבירה של שיבוש מהלכי משפט. בכך פגע הנאשם בערכים של גילוי האמת ושלטון החוק (ע"פ 2454/18 שיינברג נ' מדינת ישראל (2.12.18)). הפגיעה בערך מוגן זה איננה חמורה, בהינתן העובדה שהעבירה התמצתה בכך שקניאל עבר לטבריה כדי להתחמק מהמשטרה.

הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה 14.

כעולה מעובדות כתב האישום העבירה בוצעה לאחר תכנון מוקדם וקפדני. התכנון המוקדם כלל את "גיוסו" של שחף לביצוע ההצתה תמורת 5,000 ש"ח, את הסעתו של שחף למקום ההצתה תוך העברתו בדרך מרכבו של אברזל לרכבו של קניאל, קיומו של סיור מקדים במסגרתו הציג קניאל לשחף את ביתו של המתלונן ומסר לו מידע לגבי המצלמות המותקנות בו, יצירת הקשר בין שחף לשרה, ציודו של שחף בג'ריקן עם חומר דליק, ותדרכו על ידי קניאל בדבר אופן ביצוע ההצתה וההימלטות לאחריה. כל אלו מלמדים על קור רוח, על תכנון יחסי בביצוע העבירה, ועל נחישות לבצעה.

חלקם היחסי של שני הנאשמים ביצוע העבירה דומה אך לא זהה. שניהם קשרו את הקשר הראשוני להצית את בית המתלונן, ושניהם הרימו תרומה משמעותית וחיונית למימוש הקשר - אברזל בכך ש"גייס" את שחף ושילם לו עבור ההצתה, וקניאל בכך שהוביל את שחף למקום ביצוע ההצתה, בכך שתדרך אותו ובכך שיצר קשר בינו לבין שרה. לשני הנאשמים יש אם כן, חלק מרכזי בביצוע ההצתה. עם זאת, חלקו של קניאל מעט פחות מרכזי מחלקו של אברזל כיוון שהוא לא זה ש"גייס" את שחף, ולא הוא ששילם לו בעבור ביצוע ההצתה. בחינת חלקם של הנאשמים בביצוע ההצתה בהשוואה לחלקם של שחף ושרה לא משנה את התמונה, אלא להיפך, היא מדגישה את מרכזיות חלקם בביצוע ההצתה. מעובדות כתב האישום בו הודו הנאשמים, עולה כי אלמלא יוזמתם אין וודאות כלל ששחף ושרה היו מוציאים לפועל את מעשה ההצתה. לגבי שחף הדברים ברורים כיוון שהאינטרס שהיה לו לבצע את העבירה הוא אינטרס כספי גרידא, ולגבי שרה הדברים נלמדים מכך שהיא לא יזמה את תכנית ההצתה, אלא הצטרפה אליה לאחר שהנאשמים הציגו אותה בפניה. לנוכח מרכזיותם של הנאשמים בייזום ההצתה ובתכנונה אין לתת משמעות של ממש לעובדה שהנאשמים לא הציתו בעצמם את בית המתלונן אלא הם השתמשו לשם כך בשחף.

הנזק שהיה צפוי להיגרם כתוצאה מביצוע העבירה הוא בראש וראשונה נזק רכוש, כיוון שבית המתלון היה ריק בשעה שבוצעה ההצתה. מעובדות כתב האישום, ומהנסיבות שפורטו בהסדר הטיעון עולה כי הנאשמים לא התכוונו לפגוע בשלמות גופו ובוודאי שלא בחייו של המתלון. ואולם, לנאשמים לא הייתה יכולת לשלוט על האש משעה שהוצתה, ולכן לא ניתן לשלול את האפשרות שהאש הייתה מתפשטת וגורמת לפגיעות בגוף ואף בנפש חלילה. העובדה שלא מדובר בהצתת דירה בבית דירות מקטינה אמנם את סכנת התפשטות האש, כפי שטענו ב"כ הנאשמים, אך וודאי שהיא איננה שוללת אותה לגמרי.

הנזק שנגרם בפועל כתוצאה מההצתה הוא, למרבה המזל, נזק רכוש בלבד. על היקפו הכספי של הנזק שנגרם נטושה מחלוקת בין הצדדים, כפי שהדבר בא לידי ביטוי בחוות הדעת שהגישו הצדדים. לצורך גזירת העונש אין צורך להיכנס לכל פרטי חוות הדעת. די בכך שגם לפי חוות הדעת שהוגשה מטעם הנאשמים מסתכם הנזק בסכום ניכר למדי של מעל ל- 50,000 ₪.

לעניין הנסיבות שהביאו את הנאשמים לבצע את העבירה הוסכם במסגרת הסדר הטיעון כי ברקע ביצוע ההצתה עומדת מחלוקת בין קבוצות שונות במעלה רחבעם, שבעקבותיה נותק הישוב ממים וחשמל וחיילי צה"ל עזבו אותו זמנית. רקע זה איננו יכול להצדיק הקלה בעונש. אכן, בין המתלון וקבוצתו לבין הנאשמים וקבוצתם נתגלעה מחלוקת קשה אשר הפכה את החיים במעלה רחבעם לקשים ואף לבלתי נסבלים. ואולם, אף אם הייתי מניח, כפי שבקשו שאעשה ב"כ הנאשמים, למרות שהדבר לא נאמר בכתב האישום או בהסדר הטיעון, כי המתלון הוא אדם נוקשה, אשר התנהגותו המתריסה - לפי הטענה - גרמה לניתוק התשתיות במעלה רחבעם, הרי שהעובדה שהמתלון עמד על שלו במחלוקת בין הצדדים, ואפילו עשה כן בתקיפות, איננה יכולה להיחשב כהתגרות מצדו (סעיף 40ט(א)(7) לחוק העונשין), ובוודאי שהיא איננה יכולה להיחשב כהתעללות בנאשמים (סעיף 40ט(א)(8) לחוק העונשין). אשר על כן, המחלוקת שעמדה ברקע ההצתה יכולה לסייע לנאשמים רק במובן זה שאין לראות בהצתה שבוצעה עבירה שנועדה להשיג מטרה עבריינית כלשהי, ומכאן שנסיונות ביצוע העבירה אינן מציבות את המעשה ברף החומרה העליון ביותר של עבירות ההצתה. הנאשמים אנשים בוגרים ומיושבים בדעתם, אשר תכננו את המעשה מראש. אין ספק אם כן, כי הם הבינו היטב את משמעות מעשיהם ואת הפסול שדבק בהם.

15. הענישה הנוהגת

בתי המשפט עמדו לא פעם על החומרה הרבה שגלומה בעבירת ההצתה. וכך נפסק בעניין זה בע"פ 4311/12 מילאד סורי נ' מדינת ישראל (8.11.12):

"רבות נכתב ונאמר אודות חומרתה היתרה של עבירת ההצתה, שתחילתה ידועה ואחריתה מי יסורנה", שכן מנהגה של האש להתפשט מבלי יכולת שליטה תוך גרימת נזקים ואף סיכון חיי אדם (ע"פ 4700/12 אראל חנוב נ' מדינת ישראל (לא פורסם) (19.9.2012); ע"פ 8373/11 פושקריוב נ' מדינת ישראל (לא פורסם) (23.7.2012); ע"פ 4702/11 סבג נ' מדינת ישראל (לא פורסם) (27.11.2011); ע"פ 3074/07 מדינת ישראל נ' אבו תקפה (לא פורסם) (27.3.2008); ע"פ 2122/03 משה כהן נ' מדינת ישראל (לא פורסם) (21.7.2003)). הצתה נתפסת כעבירה חמורה, לא רק בשל הסכנה האינהרנטית הטבועה בה, אלא גם בשל המסר

העברייני האלים העולה ממנה, מסר שיש בו כדי להטיל אימה ופחד ולפגוע בתחושת הביטחון האישי של הציבור (ע"פ 5074/10 מרדאווי נ' מדינת ישראל (לא פורסם) (19.9.2012)). לא בכדי קבע המחוקק את העונש המרבי על עבירה זו ל-15 שנות

מאסר, אף במקרים בהם לא היתה כל כוונה לפגוע בנכס ציבורי או בבני אדם. עוד נפסק, כי חומרתה של עבירת ההצתה "מחייבת בדרך כלל השתת עונש מוחשי לריצוי מאחורי סורג וברז" (ע"פ 7045/12 אלטנאי נ' מדינת ישראל (13.3.13)), וכן נפסק, כי בשנים האחרונות ניכרת מגמה של החמרה בענישה בנוגע לעבירות הצתה (ע"פ 8125/15 פרוקופנקו נ' מדינת ישראל (19.4.16)). יחד עם זאת הודגש לא פעם בפסיקה, כי רמת הענישה בעבירות הצתה איננה אחידה (שם, בפסקה 5 לפסק הדין; עניין אלטנאי בפסקה 12 לפסק הדין; ע"פ 1727/14 מימון נ' מדינת ישראל (6.1.15)), וכי לעת גזירת עונשו של מי שהורשע בהצתה יש להביא בחשבון כי:

".... אין מקרה אחד דומה למקרה אחר וכל מקרה נבחן על פי נסיבותיו הפרטניות ובהתאם לעקרון הענישה האינדיבידואלית, ובין היתר יש להביא בחשבון שיקולים כגון גיל צעיר של נאשם, היעדר עבר פלילי, מתן הודאה והבעת חרטה כמו גם היקף הנזק שנגרם בפועל"

(עניין אלטנאי בפסקה 12 לפסק הדין)

וכן נפסק, כי יש לתת את הדעת לנסיבות ביצוע ההצתה:

"עבירת ההצתה כשלעצמה, גם כשהיא מתייחסת לרכוש בלבד, נתפסת כעבירה חמורה, בין היתר בשל הפוטנציאל לגרימת נזק לגוף, בבחינת "אוי לגפרור שהצית להבה, שסופה ואחריתה מי ישורנה" (ע"פ 728/13 עווידה נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (20.11.2013)). סעיף 448(א) לחוק העונשים קובע מדרג של חומרה בעבירות הצתה:

"המשלח אש במזיד בדבר לא לו, דינו - מאסר חמש עשרה שנים; עשה כן במטרה לפגוע בנכס של המדינה, בנכס המשמש את הציבור, באתר טבע, בצמחיה או בבטחת דרי הסביבה או במטרה לפגוע בבני אדם, דינו - מאסר עשרים שנים".

בתוך מדרג זה ניתן להצביע על מדרגי ביניים של חומרה, מה שיכול להסביר את הסיבה לכך שהענישה הנלווית לעבירת ההצתה אינה אחידה ונעה על סקאלה רחבה (ע"פ 9226/11 גוזלנד נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (8.10.2013)): הצתה של נכס בנסיבות שאין לחשוש כי ההצתה תתפשט לרכוש אחר; הצתה של נכס שעלולה להתפשט ולפגוע ברכוש אחר; הצתה של נכס שיש בה פוטנציאל לפגיעה בגוף ובנפש; הצתה של נכס בנוכחותו הקרובה והמיידי של אדם, מה שמגביר את פוטנציאל הפגיעה בגוף ובנפש; הצתה שגרמה בפועל לפגיעה בגוף ובנפש על אף שהמצית לא התכוון לכך (מחשבה פלילית של פזיזות); והצתה בכוונה לפגוע בגוף ובנפש כמו במקרה דנן. מובן כי בתוך מדרגי ביניים אלה יש להבחין בין נסיבות שונות לחומרה או לקולא, כמו ערך הרכוש שהוצת או מספר האנשים שעמדו תחת סיכון של פגיעה. (ע"פ 4036/13 מובארכ אמארה נ' מדינת ישראל (5.10.14)).

פסקי הדין אליהם הפנו הצדדים במסגרת הטיעון לעונש מדגימים את הגיוון הרב אשר קיים הלכה למעשה ברמת הענישה בעבירות הצתה.

בע"פ 5730/14 **פינטו נ' מדינת ישראל** (14.5.15), נדון עניינו של מציל ששרף סוכת מציל עקב פיטוריו. בית המשפט המחוזי קבע כי מתחם עונש הולם נע בין 28 ל- 58 חודשי מאסר בפועל, וגזר על הנאשם עונש של 31 חודשי מאסר בפועל. הנאשם ערער על חומרת העונש, ברם הוא חזר בו מהערעור בהמלצת בית המשפט העליון.

בע"פ 7496/12 **זיתוני נ' מדינת ישראל** (24.6.13), המערער שידל קטין להצית רכב, והקטין ביצע את ההצתה באמצעות שני בקבוקי תבערה. בית המשפט המחוזי העמיד את מתחם העונש ההולם על 3 - 5 שנות מאסר, וגזר על הנאשם 40 חודשי מאסר בפועל. בית המשפט העליון דחה את הערעור על חומרת העונש, זאת על אף התקדמות בתהליך השיקומי שעבר המערער.

בע"פ 4006/12 **מלאך נ' מדינת ישראל** (5.2.13), הורשע המערער, שהיה בעל עבר פלילי מכביד, לאחר שמיעת ראיות, בהצתת בית עסק בבאר שבע שבגינה נגרם נזק בסך 30,000 ₪. בית המשפט המחוזי גזר על הנאשם 42 חודשי מאסר בפועל, ובית המשפט העליון דחה את הערעור על חומרת העונש.

בע"פ 60/12 **עמר נ' מדינת ישראל** (7.11.12), המערער הורשע בכך שעל רקע פיטוריו הוא הצית את המפעל בו עבד. המערער לא נטל אחריות על מעשהו ולא הביע חרטה. במצב דברים זה, ועל אף גילו הצעיר של המערער, גזר עליו בית המשפט המחוזי עונש של 4 שנות מאסר בפועל. ערעורו של המערער על חומרת העונש נדחה.

בע"פ 401/16 **מדינת ישראל נ' גבאי** (28.9.16), אשר עסק במקרה חמור של הצתת בית הספר הדו לשוני בירושלים, הרשיע בית המשפט את המשיב, על פי הודאתו, בעבירה של הצתה, ובעבירות נוספות. בגין עבירת ההצתה גזר בית המשפט המחוזי על המשיב עונש של 24 חודשי מאסר בפועל. בבית המשפט העליון התקבל ערעורו של המדינה על קולת העונש והוספו לעונש 4 חודשי מאסר, תוך שבית המשפט העליון מציין כי:

"אכן, בעבירות מסוג זה ניתן להצביע על מנעד רחב של עונשים, ובצד עונשים קלים יחסית ישנם מקרים לא מעטים שבהם נגזרו עונשים חמורים, אך יותר מעונשו של המערער..... מדובר באירועים מסוג זה בענישה מגוונת, המותאמת לנסיבות המיוחדות של העושה ושל המעשה"

(שם, בפסקה 20 לפסק הדין).

בע"פ 1214/18 **נאשפן נ' מדינת ישראל** (11.11.18), המערער הורשע עם אחרים בהצתת מגרש הכדורגל בעיר טייבה על רקע אידיאולוגי, וכן בעבירה של איומים. בית המשפט המחוזי קבע כי מתחם העונש ההולם נע בין 24 ל- 54 חודשי מאסר, וגזר על המערער עונש של 36 חודשי מאסר. ערעור שהגיש המערער על חומרת העונש נדחה.

בע"פ 2745/18 **אבו שארבנ' מדינת ישראל** (8.8.18), דובר במערער שהורשע בעבירת הצתה לאחר שהצית בית עסק על רקע סכסוך משפחות. בית המשפט המחוזי קבע מתחם עונש הולם שנע בין שנתיים לחמש שנות מאסר בפועל, וגזר על הנאשם 24 חודשי מאסר בפועל. בית המשפט העליון דחה ערעור הנאשם תוך התייחסותו לחומרת עבירת ההצתה.

לעומת גזרי הדין האמורים לעיל ניתן להצביע גם על גזרי דין מקלים יותר.

בע"פ 9427/11 **מדינת ישראל נ' אנידגר** (16.2.12), הורשעו המשיבים בבית המשפט המחוזי

בעבירת הצתה ונגזר עליהם עונש של 6 חודשי מאסר בפועל לריצוי בדרך של עבודות שירות, זאת לנוכח עברם הנקי של המשיבים והתסקירים החיוביים. ערעור שהגישה המדינה על קולת העונש נדחה. בת"פ (ת"א) 40288/07 **מדינת ישראל נ' חנניב** (22.05.08), הרשיע בית המשפט המחוזי את הנאשם בעבירת הצתה וגזר עליו 6 חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות, זאת על רקע גילו הצעיר של הנאשם - שהיה בן 19 - ועברו הנקי.

בע"פ 8373/11 **פושקריוב נ' מדינת ישראל** (23.7.12), הרשיע בית המשפט המחוזי את המערער במספר עבירות הצתה, לאחר שדחה את טענתו לפיה הוא לא היה אחראי למעשיו בשל מחלת נפש, וגזר עליו 24 חודשי מאסר בפועל. ערעורו של המערער על חומרת העונש התקבל, ובית המשפט העליון הפחית את עונשו של הנאשם ל- 6 חודשי מאסר בעבודות שירות, תוך שקבע כי הגם שצדק בית המשפט המחוזי בכך שדחה את טענת המערער בדבר היעדר אחריות למעשיו, הרי שיש לתת משקל של ממש למחלת הנפש של המערער אשר עמדה ברקע ההצתה.

בע"פ 8501/09 **בוכרע נ' מדינת ישראל** (10.8.10), הורשע המערער בבית המשפט המחוזי בעבירת הצתה ונגזרו עליו 22 חודשי מאסר בפועל. בית המשפט העליון קיבל את הערעור ולנוכח סיכויי השיקום של הנאשם הפחית את העונש ל- 6 חודשי מאסר בעבודות שירות.

בת"פ (ת"א) 618-12-14 **מדינת ישראל נ' עמר** (27.10.15), נדון עניינו של נאשם בן 19, אשר הורשע על פי הודאתו בעבירות של קשירת קשר לביצוע פשע והצתה, בכך שהצית את דלת דירת המתלונן. בית המשפט גזר על הנאשם, 6 חודשי מאסר בעבודות שירות, נוכח גילו הצעיר של הנאשם, עברו הנקי ובשל הערכת שירות המבחן להשפעה הקשה על מצבו של הנאשם שעלולה הייתה להיגרם כתוצאה ממאסרו בפועל.

ולבסוף, בע"פ 4311/12 **מילאד סורי הנ"ל**, נגזר על נאשם בן 20, עונש של 9 חודשי מאסר בפועל לאחר שהורשע בהצתת רכב המתלוננת אשר לא הייתה מעוניינת בקשר עמו. בית המשפט העליון הפחית את עונשו ל- 6 חודשי מאסר בעבודות שירות, זאת נוכח עברו הנקי, הבעת חרטה שכללה את פיצוי המתלוננת, ובשל התרשמות שירות המבחן כי הנאשם איננו בעל דפוסי התנהגות עברייניים.

16. להלן נתייחס לגזר הדין שניתן בעניינם של שחף ושרה שהשתתפו יחד עם הנאשמים בביצוע ההצתה. לגזר דין זה יש חשיבות לענייננו לנוכח עקרון אחדות הענישה, המחייב לקיים זיקה הולמת בין עונשיהם של שותפים לאותו מעשה עבירה, כך שמדרג הענישה ביניהם ישקף את חלקם היחסי בעבירות, אם כי נזכיר שעקרון זה איננו חזות הכול (ע"פ 1727/14 **מימון הנ"ל** בפסקה 8 לפסק הדין).

כאמור לעיל, שחף ושרה, הודו והורשעו בעבירה של הצתה ובעבירה של היזק בזדון - עבירה לפי סעיף 452 לחוק העונשין. בית המשפט - כב' השופט ד' טפרברג - קבע כי מתחם העונש הולם בעניינו של שחף נע בין 30 ל- 40 חודשי מאסר, ובהמשך לכך נגזר על שחף שהצית בפועל את בית המתלונן, עונש של 36 חודשי מאסר לריצוי בפועל, 12 חודשי מאסר על תנאי, ופיצוי למתלונן בסך של 20,000 ₪. על שרה גזר בית המשפט עונש של 6 חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות, לאחר שנקבע כי מתחם העונש ההולם בעניינה עומד על 10 עד 22 חודשי מאסר. בית המשפט קבע כי בעניינה של שרה יש מקום לסטות ממתחם העונש ההולם בשל שיקולי שיקום, זאת לנוכח עברה הנקי של שרה, התסקיר החיובי, חלקה הקטן יחסית בביצוע העבירה, והתרשמות בית המשפט לפיה מעשיה של שרה "**חריגים באופן קיצוני לאורח**

חייה. כנזכר לעיל, שחף הגיש ערעור על חומרת העונש אך חזר בו מהערעור בהמלצת בית המשפט.

עניינה של שרה שונה בעליל מעניינם של הנאשמים שלפני ועל כן אין להקיש מהעונש שנגזר עליה לעונש שייגזר על הנאשמים שלפני. חלקה של שרה בביצוע העבירה שהתמצה במילוט שחף לירושלים, קטן בהרבה מחלקו של אברזל אשר היה מיוזמי ההצתה ושותף מהרגע הראשון לתכנונה. תסקיר שירות המבחן שנערך בעניינה של שרה חיובי מאוד, בעוד שהתסקיר שנערך בעניינו של קניאל איננו חיובי במיוחד.

השוואת חלקם של הנאשמים בביצוע העבירה לחלקו של שחף מלמד על דמיון בחומרת המעשים. אכן שחף הוא ששילח בפועל את האש בבית המתלונן, אך תכנון העבירה נעשה על ידי שני הנאשמים, אברזל שילם לשחף עבור המעשה, וקניאל סיפק לו את הג'ריקן עם החומר הדליק והנחה אותו כיצד לבצע את ההצתה. עם זאת, עברו הפלילי של שחף מכביד יותר מעברם הפלילי של הנאשמים שלפני, כיוון שכעולה מגזר דינו בשנת 2012 הוא הורשע פעמיים בעבירות של סיכון חיי אדם בנתיב תחבורה, התפרעות, תקיפה הגורמת חבלה של ממש, ושימוש בסמים לצריכה עצמית. בנוסף, מן האמור בגזר דינו של שחף ניתן להבין כי תסקיר שירות המבחן לגביו כולל קביעות חמורות יותר מאלו שנכללות בתסקירים של הנאשמים שלפני. בית המשפט ציין בגזר הדין כי מתסקירו של שחף עולה כי לדעת שירות המבחן: **"לנאשם דפוסים אנטיסוציאליים, והוא מתקשה לקבל סמכות. גורם סיכון נוסף הוא השימוש בחומרים פסיכואקטיביים, והבעת עמדות הנותנות לגיטימציה לפעילות עבריינית"**. על רקע קביעות אלה העריך שירות המבחן כי קיימת רמת סיכון גבוהה להישנות מעשי עבירה מצדו של שחף, ומסקנתו של שירות המבחן הייתה ש: **"נדרשת הצבת גבול חד משמעית עבור הנאשם"**. קביעות אלו חמורות בהרבה מקביעותיו של שירות המבחן בנוגע לאברזל. הן גם חמורות מהקביעות בנוגע לקניאל, לגביו לא נאמר כי הוא בעל דפוסים אנטיסוציאליים וכי הוא משתמש בחומרים פסיכואקטיביים ומביע עמדות הנותנות לגיטימציה לפעילות עבריינית. גם הערכת המסוכנות להישנות עבירות מצד קניאל הייתה פחות חמורה מאשר הערכת המסוכנות של שחף - מסוכנות בינונית/גבוהה לעומת מסוכנות גבוהה. לזכות קניאל יש גם להביא בחשבון את נחישותו לשרת בצה"ל.

17. לנוכח כל האמור אני סבור כי מתחם העונש ההולם בעניינו של אברזל עומד על 30 עד 54 חודשי מאסר בפועל, ואילו המתחם בעניינו של קניאל, שחלקו בביצוע ההצתה מעט קטן יותר, אם כי הוא הורשע גם בעבירה של שיבוש מהלכי משפט, עומד על 24 עד 48 חודשי מאסר.

18. העונש המתאים - אברזל

על רקע המלצת שירות המבחן שהובאה לעיל, טען ב"כ אברזל כי יש לחרוג בעניינו ממתחם העונש ההולם משיקולים של שיקום. טענה זו מקובלת עלי באופן חלקי בלבד. אין ספק כי מעשהו של אברזל חמור - ראשית, מפני שמדובר במי שיזם מעשה של הצתת של בית מגורים; שנית, כיוון שבית המגורים נשרף לגמרי; ושלישית, כיוון שמדובר במי שחלקו בביצוע העבירה היה מרכזי. עם זאת אינני סבור כי גלומה במעשהו של אברזל ובמידת אשמו חומרה יתירה (סעיף 40ד(ב) לחוק העונשין, וראו - ע"פ 2125/1 אברהם דוד נ' **מדינת ישראל** (18.12.18)). תסקיר שירות המבחן מציין כי אברזל החל בתהליך שיקומי אשר נושא פירות ראשוניים, וכי עונש מאסר עלול לפגוע בסיכויי השיקום. בנסיבות החמורות של המקרה שלפני אין בכך כדי להצדיק הימנעות מוחלטת מהטלת עונש מאסר של ממש,

אך ראוי לסטות מעט ממתחם העונש ההולם כדי לדרבן את אברזל להמשיך בדרך השיקום. בנוסף, ראוי לזקוף לזכות אברזל את העובדה שנטל אחריות על מעשיו ואת מאמציו הכנים לחזור למוטב, כמתואר בתסקיר שירות המבחן. כן יש לזקוף לזכות אברזל את הודאתו במיוחס לו במסגרת הסדר טיעון, דבר אשר חסך מזמנה של התביעה ומזמנו של בית המשפט. לאברזל עבר פלילי ברם עבר זה איננו מכביד. אברזל הורשע בשנת 2009 בביצוע עבירה של תקיפה וחבלה ממשית על ידי שניים או יותר - עבירה לפי סעיף 282 (א) לחוק. בגין הרשעה זו נגזר על אברזל עונש של שישה חודשי מאסר על תנאי, פיצוי למתלונן שם וצו שירות לתועלת הציבור. הרשעה זו בעבירת אלימות רלוונטית לעניינו, אך יש להביא בחשבון כי מדובר בעבירה שבוצעה בשנת 2006. בנוסף, בשנת 2005 נקבע, ללא הרשעה, כי הנאשם ביצע עבירה של אי נקיטת זהירות בחיה - עבירה לפי סעיף 338 (6) לחוק, העונשין. לנוכח אי ההרשעה, מהות העבירה, והעובדה שהיא בוצעה בשנת 2003 אין לזקוף קביעה זו לחובת אברזל.

נסיבות חייו של אברזל, כפי שפורטו בתסקיר, לא היו קלות, ומפאת צנעת הפרט לא נרחיב בעניין זה. עם זאת, לא מדובר בנסיבות חיים מאוד קשות המצדיקות הקלה מהותית בעונשו של אברזל. יחד עם זאת, ייתן משקל מסוים לקולא לעובדה שהנאשם סייע בהתנדבות למוסדות יד אשר (ראו - נ1/ע1). מאז שבוצעה העבירה ועד למתן גזר הדין חלפו מעט למעלה משנתיים וחצי. חלק מהזמן חלף בשל החשיבות שראה בית המשפט בכך שגזר הדין בעניינם של הנאשמים ייתן לאחר שיישמעו הטיעונים לעונש בעניינו של נאשם אחר שהורשע בהצתה קודמת של בית הקפה של המתלונן. לחלופי הזמן ייתן משקל מסוים לקולה בקביעת העונש המתאים.

בקביעת העונש המתאים יש לתת גם משקל לתקופה בה היה הנאשם נתון לפיקוח אלקטרוני. לנוכח כל האמור לעיל, ולאחר שנתתי דעתי לעונש שנגזר על שחף, אני סבור כי בעניינו של אברזל יש לחרוג באופן מתון כלפי מטה ממתחם העונש ההולם.

העונש המתאים - קניאל

19

התרשמותו של שירות המבחן מקניאל לא הייתה חיובית, ומכאן המלצה להטיל עליו "ענישה סמכותית ומוחשית אשר תציב עבורו גבולות ברורים להתנהגותו". נימוקי שירות המבחן להמלצה זו פורטו לעיל ולא נחזור עליהם. עיקרם נוגע לקווי אישיותו של קניאל, לחוסר יכולתו לקבל אחריות מלאה וכנה על מעשיו, ולחוסר נכונותו להשתלב בהליך שיקומי. בעניין אחרון זה, של הסירוב להשתלב בהליך שיקומי, טען ב"כ קניאל כי אין יסוד לקביעת שירות המבחן. לדבריו קניאל היה מעוניין להשתלב בהליך טיפולי ולראייה שבמסגרת הליכי המעצר הוא הגיש בקשה לאפשר לו לצאת ממעצר הבית לצורך טיפול פסיכולוגי (ראו - בקשה מיום 5.9.17 בתיק המ"ת). ב"כ קניאל הוסיף וטען, כי קניאל לא השתלב בהליך טיפולי מטעם שירות המבחן מסיבות טכניות התלויות בשירות המבחן, אשר נובעות מכך שבשל שינוי מקום חלופת המעצר הועבר הטיפול בעניינו של קניאל ממחוז אחד של שירות המבחן למחוז אחר, וכך אירע שהוא "נפל בין הכיסאות" ולא שולב בהליך טיפולי. טענה זו איננה משכנעת, ועל כן גם לא ראיתי להיעתר לבקשת קניאל לדחות את מתן גזר הדין בעניינו ולהורות על עריכת תסקיר משלים בעניינו שיוגש לאחר שישולב בהליך טיפולי במסגרת שירות המבחן. אמנם עוד לפני שהוגש התסקיר ביקש קניאל לצאת ממעצר הבית לטיפול פסיכולוגי פרטי, והוא אף טען במסגרת אותה בקשה כי שירות המבחן לא הצליח לשלבו בקבוצה טיפולית כלשהי. ברם, קשה לומר כי קניאל

עשה כל שיכול היה לעשות כדי להביא לידיעת בית המשפט שדן בתיק המ"ת כי לשיטתו אירע מחדל בגינו למרות רצונו העז הוא לא שולב בקבוצה טיפולית כלשהי. יתר על כן, בתסקיר שירות המבחן נכתב במפורש כי קניאל: **"שב ושלל צורך בטיפול"**, וכי רק בהמשך הקשר עמו הוא: **"ביטא עמדה אמביוולנטית ביחס לטיפול, כאשר בלט כי מונע משיקולי רווח ותועלת ביחס להליך המשפטי, לנוכח חששו מענישה של מאסר בפועל"**. יש בקביעות אלו כדי ללמד על כך שקניאל לא "נפל בין הכיסאות", ואין די בהגשת בקשה ליציאה לטיפול פרטי, אשר גם בו לא התמיד קניאל בשל קושי כלכלי, כדי לסתור אמירות אלו של שירות המבחן. נפנה אם כן, לסקירת יתר הנסיבות בעניינו של קניאל, שאינן קשורות בביצוע העבירה.

יש לזקוף לזכות קניאל את העובדה שהודה במיוחס לו ובכך חסך מזמנה של המאשימה ומזמנו של בית המשפט.

עוד יש לזקוף לזכותו של קניאל את העובדה שלמרות נסיבות חייו הלא פשוטות כלל ועיקר הוא ניהל אורח חיים נורמטיבי עד לאירוע הנוכחי, וניכר בו שעשה מאמץ של ממש להתגבר על קשייו ולתרום ככל יכולתו לחברה. לא נחזור על קורות חייו של קניאל, אלא נפנה בעניין זה לאמור לעיל, וביתר פירוט לאמור בתסקיר עצמו. נזכיר רק כי כבר בגיל 12 הוא נאלץ לעזוב את בית הוריו, ועוד נזכיר כי למרות שבגיל 18 הוא שוחרר מהצבא על רקע אי התאמה, הרי שהוא התעקש להתגייס לצבא בגיל 25 ושרת שרות סדיר מלא ללא כל דופי. קניאל אף משרת במילואים כקצין.

משורת עדי האופי שהעידו לטובת קניאל אנו למדים כי גם בחייו האזרחיים עשה הנאשם לא מעט, בהתנדבות, לטובת הסובבים אותו. דברי העדים הובאו לעיל, ויש בהם כדי להאיר צדדים חיוביים באישיותו של הנאשם, אשר יינתן להם משקל של ממש לעת גזירת העונש המתאים.

גם בענינו של קניאל יש להביא בחשבון את הזמן שחלף מאז ביצוע העבירה, ואת התקופה בה היה נתון לפיקוח אלקטרוני.

הפגיעה של העונש שייגרז על הנאשם במשפחתו ובו עצמו, וכן הנזקים שנגרמו לו כתוצאה ממעשיו והרשעתו, אינם חורגים מגדר הנזקים הצפויים ברגיל למי שמורשע בביצוע עבירה של הצתה, ועל כן אין בנסיבות אלו כדי להצדיק הקלה בעונש.

לנוכח כל האמור, אני סבור כי נסיבותיו האישיות של קניאל בצירוף העובדה שניהל אורח חיים נורמטיבי, לרבות נחישותו לשרת בצבא, מצדיקות את מיקום עונשו בתחתית מתחם העונש ההולם.

20. קנס ופיצוי למתלונן.

לעניין הקנס יש להתחשב במצבם הכלכלי של הנאשמים (סעיף 40 ח לחוק העונשין). בשים לב לטענה לפיה מצבם הכלכלי של הנאשמים איננו משופר, ובשים לב לפיצוי שבדעתי לחייב את הנאשמים לשלם למתלונן, אמנע מהטלת קנס על הנאשמים.

לעניין הפיצוי לנפגע העבירה יש להביא בחשבון כי שחף ושרה חויבו אף הם לפצות את המתלונן בסכום של 20,000 ₪ ו- 10,000 ₪ (בהתאמה). סכום הנזק שננקב בחוות דעתו של השמאי מטעם המתלונן - למעלה מ-500,000 ₪ נראה מופרז בשים לב לכך שבסופו של דבר היה מדובר בבית מגורים שנבנה בבנייה קלה. עם זאת, בקביעת סכום הפיצויים יש להביא בחשבון גם את עוגמת הנפש שנגרמה למשיב עקב כך שבשריפה נשרף בית מגוריו על כל תכולתו. בנסיבות אלה אני מקבל את טענות המתלונן בדבר עוגמת הנפש והטרחה הרבה שנגרמו לו עקב ההצתה. אשר על כן אני סבור כי הנזק שנגרם למתלונן עקב ההצתה גבוה מהסכום הנמוך שננקב בחוות הדעת של השמאי מטעם

הנאשמים. בנסיבות אלה אחייב את שני הנאשמים בפיצויו של הנאשם, תוך שאתן דעתי לכך שגובה הפיצויו הכולל שיקבל המתלונן מהנאשמים ומשחף ושרה לא אמור לעלות על נזקו.

21. חילוט

בהתבסס על סעיפים 39(א) ו-32 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969, עתרה המאשימה במסגרת כתב האישום המתוקן לחלט את כלי הרכב של שני הנאשמים. בכלי רכב אלה הסיעו הנאשמים את שחף למקום ההצתה, ועל כן טוענת המאשימה כי מדובר ב"חפץ שנעברה בו עבירה" כלשון סעיף 32 לפקודה. ואולם במסגרת הטיעונים לעונש הבהיר ב"כ המאשימה כי מבוקש לחלט אך את רכבו של אברזל (עמ' 128 ש' 3-7). בע"פ 4148/92 מועד נ' מדינת ישראל (22.9.94), נקבע לעניין הזיקה הנדרשת בין ה"חפץ" לבין העבירה, לצורך חילוט, כי:

"אמת המידה היא במהותה ובעוצמתה של הזיקה בין החפץ לבין העבירה ובחומרתה של העבירה, היינו במקרה כגון זה שבפנינו, עולה השאלה באיזה מידה שימש הרכב באופן מהותי לביצוע העבירות שבוצעו".

ובע"פ 2963/13 מדינת ישראל נ' פלוני (10.2.14), נקבע, כי הזיקה שבין הרכב לבין העבירה צריכה להיות "אינהרנטית" כדי שבית המשפט יורה על חילוט הרכב. ועוד נפסק בע"פ 6234/03 מדינת ישראל נ' זיתאוי (3.5.05), כי סמכות בית המשפט לחלט חפצים היא סמכות שברשות, וכי בית המשפט רשאי לקבוע כי אין מקום לחילוט בנימוק שהחילוט יגרום להכבדה מעבר לדרוש. לאחר ששקלתי את בקשת המאשימה לחלט את כלי הרכב אני סבור כי לנוכח עונש המאסר הלא קצר שייגזר על אברזל, ולנוכח הפיצויו הכספי שיהיה עליו לשלם למתלונן, הרי שבחילוט כלי הרכב יהיה בנסיבות העניין משום הכבדה עונשית מעבר לנדרש. על כן, בקשת החילוט נדחית.

22. לנוכח כל האמור אני גוזר על הנאשמים את העונשים שלהלן:

הנאשם 1 - אליהו אברזל

- א. 24 חודשי מאסר בפועל, מהם יש לנכות את הימים בהם היה אברזל עצור (מיום 2.8.16 ועד ליום 11.9.16).
- ב. 12 חודשי מאסר על תנאי אותם ירצה הנאשם בפועל אם תוך שלוש שנים מיום שחרורו מהכלא יעבור עבירה של הצתה.
- ג. פיצויו למתלונן בסך של 20,000 ₪. הפיצויו ישולם ב- 20 תשלומים חודשיים, שווים ורצופים, החל מיום 15.9.19 ועד לחמישה עשר בכל חודש שלאחר מכן. אי פירעון של אחד מהתשלומים במועד יעמיד לפירעון מיידי את כל סכום הפיצויו.

הנאשם 2 - אלחנן קניאל

- א. 24 חודשי מאסר בפועל, מהם יש לנכות את הימים בהם היה קניאל עצור (מיום

16.12.17 ועד ליום 19.1.18).

- ב. 12 חודשי מאסר על תנאי אותם ירצה הנאשם בפועל אם תוך שלוש שנים מיום שחרורו מהכלא יעבור עבירה של הצתה, ושלושה חודשי מאסר על תנאי אותם ירצה הנאשם בפועל אם תוך שלוש שנים מיום שחרורו מהכלא הוא יעבור עבירה של שיבוש מהלכי משפט.
- ג. פיצוי למתלונן בסך של 20,000 ₪. הפיצוי ישולם ב- 20 תשלומים חודשיים, שווים ורצופים, החל מיום 15.9.19 ועד לחמישה עשר בכל חודש שלאחר מכן. אי פירעון של אחד מהתשלומים במועד יעמיד לפירעון מיידי את כל סכום הפיצוי.

הנאשמים יתייצבו לריצוי עונשם ביום 20.5.19. הנאשמים יתאמו את כניסתם למאסר עם ענף אבחון ומיון של שירות בתי הסוהר בטלפונים 08-9787377 או 08-9787336. ככל שלא יקבלו הנאשמים הנחייה אחרת עליהם להתייצב לריצוי העונש במתקן המעצר בכלא ניצן ברמלה עד השעה 09:00 עם תעודה מזהה והעתק גזר הדין.

הודע לנאשמים על זכותם לערער לבית המשפט העליון תוך 45 יום מהיום.

ניתן היום, כ"ד אדר ב' תשע"ט, 31 מרץ 2019, בנוכחות הצדדים.